

สรุป อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาอนาคตภาพและทาง เลือกที่ นอนาคค สำหรับการดำเนินงานวัฒนธรรมกายภาพในปี พ.ศ. 2540 โดยใ้ เทคนิค EDRF ซึ่ง เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคต กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม รวจำนวน 21 คน เกร็งมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภามณ์และแบบสอบถาม ที่วิจัยสร้างจำนวน 3 รอบ รอบแรก เป็นการสัมภามณ์ตามเทคนิค EDRF ใ้ ผู้ เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่าง อิสระโดยการสร้างอนาคตภาพ เกี่ยวกับการดำเนินงาน วัฒนธรรม และอนาคตภาพทั้ง ประสงค์ อนาคตภาพที่ไม่พึง ประสงค์ และอนาคตภาพ ที่เป็นไปโดยยากที่สุด ในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมใ้ ปี พ.ศ. 2540 นำผลการ วิเคราะห์ เนื้อ เรื่องจากคำตอบใ้ ในการสัมภามณ์สร้าง เป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 แบบ เลือกตอบและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำคำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ 2 มาคำนวณหาความถี่ ค่ามัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วสร้างแบบสอบถาม รอบที่ 3 โดยใ้ขอความเดิม เพิ่มจำนวนความถี่ ค่าแห่งมัธยฐาน วงที่พิสัยระหว่าง ควอไทล์ที่คำนวณใ้ และค่าแห่ง ที่ผู้ เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบใ้ในรอบที่ 2 ใ้ใหม่ ผู้เชี่ยวชาญ ถนเถินตอบกลับมากถ่วง จากคำตอบใ้ในรอบที่ 3 ใ้ ผู้วิจัยวิเคราะห์หาการอยละ มัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ส่วนนิยม และผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม เพื่อศึกษาความถี่ เห็นที่สอดคล้องกันของผู้ เชี่ยวชาญใ้ ในแต่ละขอความ แล้วแปลผลจาก การวิเคราะห์ดังกล่าว เป็นอนาคตภาพและทาง เลือกที่ นอนาคคสำหรับการดำเนินงาน วัฒนธรรมกายภาพใ้ ปี พ.ศ. 2540

อนาคตภาพและทาง เลือกที่ นอนาคคสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม กายภาพใ้ ปี พ.ศ. 2540 มีดังนี้

อนาคตภาพของประเทศไทย

1. สภาพสังคมและวัฒนธรรม

1.1 ประชากรและระบอบครอบครัว

ประชาชนจะมีการศึกษาสูงขึ้น รายได้ของครอบครัวจะสูงขึ้น และมีค่านิยมสมัยใหม่มากขึ้น การวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดจะเป็นที่เข้าใจ และยอมรับกันอย่างกว้างขวาง การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะยึดหลักของเหตุผล ประสิทธิภาพ การรับผิดชอบ และพึ่งตนเองมากขึ้น

1.2 สังคมและโครงสร้างของสังคม

สังคมไทย ในปี พ.ศ. 2540 จะเป็นสังคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก มีความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิทยาการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น มีการขยายตัวของอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการบริการมากขึ้น คนจะครองชีพตนเองและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ จะมีการยกย่องและส่งเสริมบุคคลที่กระทำดีและมีประโยชน์แก่ประเทศชาติ เมื่อเป็นแบบอย่างในการกระทำดี ผกอบโอกาสในสังคมจะได้รับการเหลียวแลเอาใจใส่จากรัฐบาลมากขึ้น ทั้งในทางสวัสดิการทางสังคม โอกาสทางการศึกษา โอกาสทางเศรษฐกิจ และการเมือง

1.3 ค่านิยมในสังคม

ในปี พ.ศ. 2540 คนไทยจะเป็นคนที่มีเหตุผลและความคิดทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น จะมุ่งเน้นงานเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ยึดถือความสามารถและความเท่าเทียมกันของบุคคล เห็นความสำคัญองงานและยึดถือผลสำเร็จของงานเป็นใหญ่ และจะเห็นความสำคัญของการรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม ตลอดจนจะมีการวางค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย เพื่อให้คนไทยได้รู้เป็นเครื่องมือนำการอยู่ร่วมกันในสังคม

1.4 การทบทวน

ศาลาจะได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการบรรเทาปัญหาของสังคมที่เกิดจากผลกระทบในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยศาลาจะเป็นที่พึ่งในการหาคำตอบเชิงเหตุผลและเป็นวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสุขทางใจอย่างแท้จริง คุณธรรมของศาลาจะเป็นกรอบในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยสถาบันศาลาจะทำหน้าที่เป็นเวทีความมั่งคั่งเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพและมีความสุข และยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางจริยธรรมที่ทุกประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนั้นจะมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ที่เกี่ยวกับสภาพการณ์ของสังคมเพื่อโน้มนำศาสนาให้เป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชนอย่างแท้จริง และจะมีการปฏิบัติธรรมกันอย่างกว้างขวาง

1.5 ขนบธรรมเนียม ประเพณีและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

สถาบันที่เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกถึงความ เป็นไทยอย่างเด่นชัด เช่น สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันพระพุทธศาสนา จะยังคงเป็นหลักยึดของคนไทยทั้งชาติ วัฒนธรรมและประเพณีที่มีความสวยงาม แสดงออกถึงลักษณะประจำชาติไทยอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับสภาพสังคมจะได้รับการรักษาไว้ และจะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม และสนับสนุนองค์การรวมการทอง เพียว ส่วนประเพณีเก่าที่ล้าสมัยและไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมจะไม่ได้รับการรักษาไว้ ภาษาไทยจะยังคงใช้กันอยู่ตลอดไป แต่จะมีการยอมรับคำศัพท์ทางคำจากภาษาต่างชาติมาใช้บ้าง นอกจากนั้นอนุพันธ์ เอื้อเอื้อ เอื้อเอื้อ โอโหมอฮาร์ และนี่น้ำใจของคนไทยจะยังคงอยู่

1.6 ศิลปะและวัฒนธรรม

จะมีการปฏิรูปทางศิลปะ และวัฒนธรรมเพื่อผสมผสานกับค่านิยมที่ยึดถือความมั่งคั่งและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจะมีการค้นคว้า วิจัย เพื่อหาความหมายและความสำคัญอย่างแท้จริงของวัฒนธรรมค่านิยมต่าง ๆ

เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่และประยุกต์ต่อไป ตลอดจนจะบี
การรักษามรดกและพัฒนาโบราณสถานที่สำคัญ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม
อันคงาม ตลอดจนเอกลักษณ์พิเศษของความเป็นไทยทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น
และจะมีการส่งเสริม และ เผยแพร่วัฒนธรรมของกลุ่มชนท้องถิ่น เพื่อความเข้าใจกัน
ของชนในชาติ

2. องค์การในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

2.1 องค์การบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนกลาง

รัฐบาลจะเห็นความสำคัญของงานวัฒนธรรมโดยกำหนดให้มี
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับชาติ มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน
เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และมีกระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่จะ
ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ นี้ หรือมีกระทรวงวัฒนธรรม
ซึ่งรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการศาสนา กรมศิลปากร สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
และอื่น ๆ เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และดำเนินการให้เป็นไปตาม
นโยบายนั้น

2.2 องค์การปฏิบัติงานวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาค

การดำเนินงานวัฒนธรรมใน ระดับจังหวัดจะเป็นคณะกรรมการ
วัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้กำหนดแผนงานตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติของจังหวัด
โดยมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติตามแผนงานนั้น ๆ และจะมีวัฒนธรรมจังหวัด
เป็นตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรมใน ระดับจังหวัด ในระดับอำเภอจะมีศูนย์วัฒนธรรม
อำเภอ เป็นผู้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานวัฒนธรรมของจังหวัดในอำเภอนั้น ๆ ในตำบล
จะมีคณะกรรมการด้านวัฒนธรรมในสภาตำบล และจะมีการรณรงค์การศึกษาและ
ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน เป็นผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานของจังหวัด วัตถุประสงค์และ
ศาสนสถานจะเป็นสถาบันที่สำคัญทางวัฒนธรรม โดยจะเป็นศูนย์กลางของการยึดถือและ

เป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตของคนไทย และจะมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทย นอกจากนี้ประชาชนจะมีการตั้งกลุ่มทางวัฒนธรรม เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน และอื่น ๆ เพื่อทำงานและปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน

2.3 องค์การภาคเอกชนที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติจะเน้นการนำไปสู่ประชาชนเป็นหลัก โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด รัฐบาลจะเร่งเร้าให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของวัฒนธรรมไทย โดยจะกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นสนใจและศึกษาวัฒนธรรมของตนเองและบรรพบุรุษ เพื่อจะใคร่และเกิดความรัก และหวงแหนวัฒนธรรมนั้น ๆ ประชาชนจะเห็นความสำคัญของงานด้านวัฒนธรรม และจะร่วมมือกันอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรม โดยมีส่วนร่วมการกอบกู้ให้ การช่วยเหลือและสนับสนุนหน่วยงานและองค์การภาคเอกชนจะมีบทบาทในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมมากขึ้น โดยจะยึดความร่วมมือกับรัฐบาลและจะมีการตั้งองค์กรทางวัฒนธรรม เช่น สภาสตรีแห่งชาติ สมาคมและมูลนิธิเพิ่มขึ้น เพื่อรักษาวัฒนธรรมที่ดีงามของชาติ บุคคลและ/หรือองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมจะได้รับการยกย่องเชิดชูและประกาศเกียรติคุณ เพื่อเป็นแบบอย่างของชนกระทำความดี นอกจากนี้ สื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ จะให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมดีงามของไทยมากขึ้น โดยการเสนอผลงานและบทวิเคราะห์วิจารณ์ที่ เกิดประโยชน์มากขึ้น

3. งบประมาณและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ในปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลจะเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญในการพัฒนาคนและจิตใจ โดยจะเร่งรัดให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ดำเนินการด้านนี้ จะให้ความสนใจในการอนุรักษ์และประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น โดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้เพิ่มมากขึ้นและจะมีการโอนมาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้รัฐจะเห็นความสำคัญของการปลูกฝัง สร้างเสริม

และปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ และคุณธรรมทางศาสนา โดยจะมีการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ในการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งในและนอกระบบโรงเรียน จะมีการสอดแทรกเรื่องการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมที่งดงามของไทย แม้แต่การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการก็จะสอดแทรกการชื่นชมจิตใจ คุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ไว้ในหลักสูตรการศึกษาและอบรมนั้นด้วย สถาบันการศึกษาจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝัง และสร้างเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์คุณธรรมทางศาสนา และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

จะมีการวางแผนดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทั้งแผนระยะยาว แผนเฉพาะหน้า แผนระดับชาติ ระดับท้องถิ่น เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ จะมีการพัฒนาองค์กรและบุคลากรผู้นำดำเนินงานด้านวัฒนธรรมให้โดยธรรม และประสิทธิภาพเหมาะสมกับกาลสมัย และสภาพสังคม ส่งเสริมศาสนสถานให้มีความเป็นศูนย์กลางการชื่นชมจิตใจ คุณธรรม และศิลปวัฒนธรรมของชุมชนโดยการริเริ่มด้านวัฒนธรรมจะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการทำงาน การประกอบอาชีพ การแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น

จะมีการนำเนื้อหาทางวัฒนธรรมไปสอนในโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนอย่างกว้างขวาง และส่วนสถาบันการศึกษาชั้นสูงจะมีการศึกษาวิจัย และเผยแพร่วัฒนธรรมด้วย บริษัทและห้างร้านเอกชน จะเห็นความสำคัญของงานด้านวัฒนธรรม เช่น มีการแข่งขันหรือมีแผนงานด้านวัฒนธรรมขึ้น นอกจากนี้จะมีการนำวิชาการทางอุตสาหกรรมและการนำมาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมกันอย่างแพร่หลาย เช่น การพิมพ์หนังสือ การโฆษณาบนที่กึ่งเสียง เป็นต้น

4. การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

จะมีการใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเป็นเครื่องมือทางการ เมืองระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยน และความร่วมมือทางวัฒนธรรมจะมีมากขึ้น ทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี โดยจะมีการแลกเปลี่ยนหลายรูปแบบและแนวเขาวรรณเป็นหลัก เช่น โครงการเรือเขาวรรณ นักเรียนแลกเปลี่ยน คณะนักศึกษา คณะครูศิลป์และอื่น ๆ และจะมีการส่งทูตวัฒนธรรมไปประจำในสถานทูตประเทศต่าง ๆ เพื่อประสานงานและศึกษาชีวิต และศึกษาค้นคว้าความเป็นอยู่ นิสัยใจคอ

ตลอดจนความเชื่อของประชาชนในประเทศนั้น ๆ นอกจากนั้น องค์การระหว่างประเทศ เช่น ยูเนสโก อาเซียน และอื่น ๆ จะมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ และศึกษาค้นคว้าทางวัฒนธรรม เช่น การให้ทุนการศึกษา ทูตวิจัย และให้งบประมาณ ในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมของไทยมากขึ้น

อนาคตภาพที่มุ่งประสงค์

1. สถานะสังคมและวัฒนธรรม

1.1 ประชากรและระบบครอบครัว

ความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวและความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติจะมีน้อยลง จะดำรงชีวิตในลักษณะต่างคนต่างทำ การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะมุ่งแต่ให้ความสะดวกสบายทางวัตถุ การวางแผนจะเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด จำนวนเกษตรกรผู้ไร่น่ากินและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ จะเพิ่มมากขึ้น จะมีการอพยพเข้าสู่อำเภอเมืองในลักษณะของแรงงานไร้ฝีมือ แยกกันประกอบอาชีพ นอกจากนั้นจะมีการใช้ทรัพยากรและทำลายสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

1.2 สังคมและโครงสร้างของสังคม

สังคมไทยจะมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น ระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคมจะถูกละเลย ความไม่เป็นธรรมในสังคมจะเพิ่มมากขึ้นทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ สังคมจะวุ่นวายและขาดระเบียบ เต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัว

1.3 ค่านิยมในสังคม

จะมีการรับค่านิยมใหม่อย่างขาดสมดุล โดยเฉพาะการเน้นหนักด้านวัตถุ โดยจะมีการเลียนแบบค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ละทิ้งค่านิยมดั้งเดิมและเอกลักษณ์ของไทยที่สืบทอดกันมานาน และคนไทยจะละเลยในเรื่องของความมกัตัญญู

1.4 ศาสนา

คนไทยจะห่างเหินจากหลักของศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา

1.5 ศักดิ์และวัฒนธรรม

ประเทศไทยจะพบกับความเสื่อมของศักดิ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย อันสืบเนื่องมาจากภาวะชาคระเมียบางสังคมและรัฐบาลที่ไร้ประสิทธิภาพ

2. องค์การในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

2.1 องค์การบริหารงานวัฒนธรรมในชนกลาง

จะมีหน่วยงานทางวัฒนธรรมกระจายอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักนายกรัฐมนตรี เชน คณะกรรมการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ คณะกรรมการเสริมสร้างวินัยและศีลธรรมแห่งชาติ เป็นต้น

อนาคตภาคที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดภายในปี พ.ศ. 2540

1. สภาสังคมและวัฒนธรรม

1.1 ประชากรและระบบครอบครัว

ประชาชนจะมีการศึกษาและกำนิบสมัยใหม่มากขึ้น ครอบครัวไทยจะเป็นครอบครัวเล็ก สามีและภรรยาจะออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านมากขึ้น รายได้ของครอบครัวจะสูงขึ้น ความรักและความอบอุ่นในครอบครัวจะมีน้อยลง ความสัมพันธ์ในระหว่างเครือญาติจะมีความกระชับแน่นน้อยลง จะดำรงชีวิตในลักษณะคางคกคางออย การวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดจะเป็นที่เข้าใจและยอมรับกันอย่างกว้างขวาง การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะเป็นไปโดยทั้งหมดแต่ให้ความสะดวกสบายทางวัตถุ และยกเลิกของเบ็ดเตล็ด ประสิทธิภาพ การรับผิดชอบ และการพึ่งตนเองมากขึ้น

การว่างงานจะเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด โดยจะมีการแย่งแย่งในปัจจัยการผลิตและการประกอบอาชีพ จะมีทาริโยทริษยากรและทำลายสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่ จำนวนเกษตรกรผู้ไรที่ทำกินและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ จะเพิ่มมากขึ้น และจะมีการอพยพเข้าสู่เมืองในลักษณะของแรงงานไร้ฝีมือ

1.2 สังคมและโครงสร้างของสังคม

สังคมไทยจะเป็นสังคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก การอพยพย้ายถิ่นไปทำงานและตั้งถิ่นฐานบริเวณโรงงานอุตสาหกรรมจะมีมากขึ้น ระบบสังคมจะเพิ่มความซับซ้อน มีความทันสมัย และหลากหลายมากขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมจะมีมากขึ้น ความไม่เป็นธรรมในสังคมจะเพิ่มมากขึ้นทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ ระเบียบของสังคมจะถูกละเลย การดำเนินชีวิตในสังคมจะรีบร้อน รุนแรง ข้อผลประโยชน์เห็นใหญ่ มีความเห็นแก่ตัวสูง ทัศนใจเร็ว และขัดแย้งรุนแรง ภาวะความกดดันในการดำรงชีพ และความกดดันทางจิตใจจะเพิ่มสูงขึ้น คนไทยจะต้องพึ่งตนเองและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ คนไทยจะชอบความสบายและความสนุกสนานเฉพาะหน้า เห็นจากหลักทางศีลธรรมและจริยธรรมคุมหลวมทางวัตถุ สังคมจะยกย่องคนมีเงิน คนมีอำนาจและอิทธิพลในสังคม โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังและความประพฤติของบุคคลนั้น ทางตรงกันข้ามก็จะมีการยกย่องและส่งเสริมบุคคลผู้ทำความดี และบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ เพื่อเป็นแบบอย่างในการทำดี

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิทยาการต่าง ๆ จะเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว จะมีการขยายตัวของอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะอาชีพที่ไม่เกี่ยวกับการบริหารการผูกอบโอกาสในสังคมจะได้รับการเหลียวแลเอาใจใส่จากรัฐบาลมากขึ้น ทั้งในทางสวัสดิการ ทางสังคมโอกาสทางการศึกษา โอกาสทางเศรษฐกิจและการเมือง

1.3 ค่านิยมในสังคม

คนไทยจะเป็นคนมีเหตุผลและมีความคิดทางวิทยาศาสตร์ จะมุ่งมั่นทำงานเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกัน ก็จะมีการเลียนแบบค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมจากต่างประเทศ อย่างขาดสมดุล ละทิ้งค่านิยมเดิม และเอกลักษณ์ของไทยที่สืบทอดกันมานาน และจะมีการสร้างค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย เพื่อให้คนไทยได้เป็นเครื่องมือในการอยู่ร่วมกันในสังคม

1.4 ศาสนา

การศึกษาศาสนาธรรมและฝึกปฏิบัติธรรมจะมีกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในเรื่องทานกถา และประยุตศาสนาธรรมให้เข้ากับสภาพการณของสังคม เพื่อโน้มน้าศาสนาให้เป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน

1.5 ขนบธรรมเนียม ประเพณีและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

สถาบันที่เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกถึงความเป็นไทย อย่าง เคนยัก เช่น สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันพระพุทธรศาสนา จะยังคง เป็น หลักยึดของคนไทยทั้งชาติ วิถีธรรมและประเพณีที่ท้ความสวยงาม แสดงออกถึง ลักษณะประจำชาติไทยอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับสภาพสังคมจะได้รับการรักษาไว้ ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีเหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน อุดสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่วนประเพณีที่ล้าสมัย และไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม จะไม่ได้รับการรักษาไว้ ภาครัฐไทยจะยังคงใ้กันโดยแ่จะม่มีการยอมรับค่าศัพท์ทางคำ จากภาษาต่างประเทศมาใช่ม่าง อป็นสัย เื่อเื่อเื่อเื่อ โอนออมอาร์และมน้าใจของ คนไทยจะยังคง เป็น เอกลักษณ์อย่างหนึ่งของคนไทย

1.6 ศิลปะและวัฒนธรรม

โบราณสถานที่สำคัญ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ที่แสดงความเป็นไทย ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น จะได้รับการ อนุรักษ์ในผู้และพัฒนาอย่างจริงจัง ในคานวัฒนธรรมจะมีการศึกษากถา วิจัย เพื่อ ท้าหาความหมายและความสำคัญที่แท้จริง เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ ส่ง เสริม เฝยแพร่ และประยุตค่อไป นอกจากนี้วัฒนธรรมของกุ่มกนในท้องถิ่นจะได้รับการ ส่ง เสริมและ เฝยแพร่ เพื่อความเข้าใจกันของกนในชาติ

2. องค์การดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

2.1 องค์การบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนกลาง

รัฐบาลจะเห็นความสำคัญของงานวัฒนธรรมโดยจะกำหนดให้คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และมีกระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่จะดำเนินการไป เป็นไปตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ นั้น หรือมีเช่นนั้นก็จะมีกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการศาสนา กรมศิลปากร สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และอื่น ๆ เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนั้น หรืออาจจะเป็นไปได้ที่การบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนกลางจะเป็นในลักษณะ เช่นเดียวกับปัจจุบัน คือ มีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เสนอแนะนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ต่อคณะรัฐมนตรี และมีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับกรมในกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 องค์การปฏิบัติงานวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาค

ในระดับจังหวัดจะมีคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด เป็นผู้กำหนดแผนงานตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติของจังหวัด โดยมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานนั้น ๆ และถ้ามีกระทรวงวัฒนธรรมจะมีวัฒนธรรมจังหวัด เป็นตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรมในระดับจังหวัด เพื่อบริหารนโยบายสู่การปฏิบัติในจังหวัดนั้น ๆ

ในระดับอำเภอจะมีศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ เป็นผู้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานด้านวัฒนธรรมของจังหวัดในอำเภอเห็น ๆ

ในระดับประชาชนจะมีการตั้งกลุ่มทางวัฒนธรรม เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน เป็นต้น เพื่อทำงานและปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน นอกจากนี้วัดและศาสนสถานจะเป็นสถานที่ที่มีบทบาทสำคัญทางวัฒนธรรม โดยจะเป็นศูนย์กลางของการยึดถือและเป็นหลักยึดในทางดำเนินชีวิตของคนไทย

2.3 องค์การภาคเอกชนที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรม การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติจะ เน้นการนำไปสู่ ประชาชนเป็นหลัก โดยรัฐบาลจะ เร่ง เฝ้าให้ประชาชน เห็นประโยชน์และความสำคัญ ของวัฒนธรรม และกระตุ้นให้ประชาชนเป็นท้องถิ่น สนใจและศึกษาวัฒนธรรมของตนเอง และบรรพบุรุษ เพื่อจะไกรและ เกิดความภาคภูมิใจ และหวงแหนวัฒนธรรมของตนเอง หน่วยงานและองค์การภาคเอกชนจะให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในการ รักษาวัฒนธรรม ที่ตั้งงามของชาติไว้ โดยจะมีการตั้งองค์การทางวัฒนธรรม เช่น สมาคม มูลนิธิและอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น

สื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์และวิทยุ โทรทัศน์ จะให้ความสำคัญ ต่อการอนุรักษ์ ส่ง เสริมและ เผยแพร่วัฒนธรรมที่งามของไทย โดยการ เสนอผลงาน และบทวิเคราะห์วิจารณ์ เกิดประโยชน์มากขึ้น นอกจากนั้นจะมีการยกย่อง เชิดชู และประกาศ เกียรติคุณบุคคลและองค์กร ที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม เช่น การยกย่อง เป็นศิลปินแห่งชาติ เป็นต้น

3. งบประมาณและแหล่งสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

รัฐบาลจะให้ความสำคัญการอนุรักษ์ และประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น และจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นรัฐบาลจะ เห็นความสำคัญและให้ ความสนใจการ พัฒนาคนและจิตใจ โดยจะ เร่งรื้อใหญ่กระทรวง ทบวง กรม ดำเนินการ เพื่อการนี้อย่างจริงจัง จัดการปลูกฝัง และสร้าง เสริมการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ และคุณธรรมของศาสนาโดยการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ

ในการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งในและนอกระบบโรงเรียนจะมีการ สอดแทรก เรื่องการอนุรักษ์ ส่ง เสริมและ เผยแพร่วัฒนธรรมที่งามของไทย สถาบัน การศึกษาจะมีการจัดกิจกรรม เพื่อการปลูกฝัง และสร้าง เสริมค่านิยมที่ส่ง ประสงค์ คุณธรรมทางศาสนาและการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และนำเนื้อหาทางวัฒนธรรมไป สอนใน ระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนอย่างกว้างขวาง และในสถาบัน การศึกษาระดับสูงจะมีการศึกษาวิจัยและ เผยแพร่วัฒนธรรมควบ นอกจากนั้น จะมีการ

ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการออกแทรก การพัฒนาจิตใจ คุณธรรมและค่านิยม ทั้งประสงค์ไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมนั้น

องค์กรและบุคลากรผู้ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมจะได้รับการพัฒนา โดยมีคุณธรรมและประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพสังคม และศาสนสถานจะได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาจิตใจ คุณธรรมและศิลปวัฒนธรรม ของชุมชน นอกจากนี้มีแผนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทั้งแผนระยะยาว แผนเฉพาะหน้า แผนระยะชาติ รัชสมัยท้องถิ่น เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยการส่งเสริมวัฒนธรรมนั้นจะเน้น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการทำงาน การประกอบอาชีพ การแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น และจะมีการนำวิธีการทางอุตสาหกรรมและการคมนาคมในการ เผยแพร่วัฒนธรรมอย่างแพร่หลาย เช่น การพิมพ์หนังสือ การโฆษณาบนทัศนศึกษา เป็นต้น

4. การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

วัฒนธรรมจะถูกใช้ เป็นเครื่องมือทางการ เมืองระหว่างประเทศ เป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จะมีการแลกเปลี่ยนและร่วมมือทางวัฒนธรรมมากขึ้น ทั้งในระดับทวีปภาคี และพหุภาคี โดยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนั้น จะทำเนนการหลายรูปแบบ ในรูปของเทศกาลทางวัฒนธรรม เช่น การกีฬา คณะนาฏศิลป์ และอื่น ๆ และจะเน้นเยาวชนเป็นหลัก

ฉะพฺรายนผล

1. วัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติกิจวัตรและการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในสังคมเดียวกัน สามารถเข้าใจและเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้น วัฒนธรรมไทย คือวิถีชีวิตคนไทยได้สั่งสมเลือกสรร ปรับปรุง แก้ไข จนถือกันว่าเป็นสิ่งดีงามเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต เป็นเครื่องมือ หรือเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขป้ดพิศาสังคม วัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการประหลุกประหลิตร่วมกัน เป็นแนว เดียวกันอย่างถอ เนื่องของร มานิกในสังคม มีการสืบทอดเป็นมรดกทางสังคมตกกันมาจากอดีต หรืออาจ เป็นถึงประคิษฐ์ กิดกัน สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ หรืออาจรับเอาสิ่งทีเผยแพร่ มา จากสังคมอื่น

วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เนื่องจากการประคิษฐ์ หรือการรับ ึ่งใหม่ วัชิตามที่สนใจป้ดพิศาและตอบสนองทวาทของสังคมได้ดีกว่า ยอมรับเอาวัฒนธรรมของสังคมเกิด ความนิยมและในที่สุดอาจ เลิกใช้วัฒนธรรมเดิม การจะรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้จึงต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือสัฒนาวัฒนธรรม นั้น ๆ ให้เหมาะสมกับประสัทธิสภาพความยุค สมัย

สังคมโลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทุก ๆ ด้าน ซึ่งถึถนยอยทั้งหลาย จึงต้องปรับตัวอยางเหมาะสมไปถวย มิฉะนั้นแล้ว ความดีความงามจะม้ดพิศานานาประการจะม้ถึ เกิดขึ้นเป็นปรึบาดที่จะแก้ไขได้โดยยาก สภาพของวัฒนธรรมไทยทุกวันนี้ ถลว้ไปถวถึความดีและคุณธรรมะมากที่สุดที ในประวัติศาสตร์ของ ไทย เรา (ถึถึถึถึ ปรึาโมถึ : ม.ร.ว. 2527 : 1) ดังนั้น การศึกษาทาง เลือกในอนาคต สำหรับการค้าเป็นงานถานวัฒนธรรมจึง เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอยางยิ่ง เพื่อจะได้อริ เป็นแนวทาง ในการวางแผนถำ เป็นการค้าถานวัฒนธรรมให้เหมาะสมและมีประสัทธิภาพ สามารถรักษาความเป็นชาติไทย ซึ่ง เป็นมรดกของเอกลกษล ถึถึถึถึ วัฒนธรรมถึถึถึถึ ถลออกไป

2. โครงสร้างของสังคมซึ่งสอดคล้องกับระบบ เศรษฐกิจและการปกครอง ของแต่ละชนชั้นย่อมต้องเปลี่ยนแปลงไปเมื่อระบบ เศรษฐกิจและการปกครอง เปลี่ยนไป ในโครงสร้างของสังคมปัจจุบัน ส่วนที่เกี่ยวข้อง แก่งักการ เศรษฐกิจที่เพิ่มการรื้ออายุ ผิดหลักการทางการ เกษตรและอุตสาหกรรม สังคมที่พัฒนาความทันสมัยของสังคมอุตสาหกรรม ย่อมมีความที่เป็นสังคม เมืองแบบชนชั้นและอุตสาหกรรมมากขึ้น ระบบการบริโภคและระบบ เศรษฐกิจในเมืองของสังคมแบบอุตสาหกรรมนี้ อาจจะรับเอาสมบูรณแบบแควหรือกำลัง พัฒนา เอียนแบบ หมายถึงการแบ่งหน้าที่การงานตามความชำนาญพิเศษ ทำให้แต่ละ บุคคลมีความรู้ความถนัดเฉพาะในสาขาอาชีพของตน ไปสนใจลักษณะที่ทำการงาน และความเปลี่ยนแปลงของเมือง ในวิชา เป็นของขยายตามหลักการเศรษฐกิจและปรัชญาความนิยม รวมกันทำให้สังคมเมือง ในมาชนธรรมเป็น แอ่ เกี่ยวควยแบบอย่าง เกี่ยวกับโคสมิก (พิชชา ภาย 2526 ; 160)

ในสมัยหนึ่งจะมีสังคมส่วนนี้ ตลอด ใจ สังคมเกษตร แต่ประธาณ เกือบทั้งหมด ทำไร่ในท้องถิ่น มีคนส่วน ทดขาว เรียว วัยบรรพบุรุษ เดิมที เยรวุฒกมลมี หมดทาน กล้วยกัน ทำนาทำไร่ แขนงน้ำกัญไร รว กัญกัญ เกียว แลกผลผลิตกับหมานอนหมอกไปมากแล้ว ต่างคนต่างอยู่ยากขึ้น รื้ออายุแรงงานกับแทนการรวมแรง ทำนาทำไร่โคโรหิน แอ่ ทรงวิเศษเป็นดินแอ่ ทรายกุด มีอหรง ทดอายุกรอหมกกรรมมีทรานีดิน กลาย เป็นผชาย แรงงาน หมดททาไรนาไม่อดกันก็ เขามาขายแรงงานใน เมืองใหญ่ หรือทาง ดินที่มี งานวาง แลย คัดค้อย กรกขาง เป็นงานกอรวาง วัปี ถานยานในกรุง ำงาน ความป็นนำมัน ถึง ที่ลศำตรันคอกจึงก็ เป็นไร่ เกด (เศวทพย ๗ อดลง 2530 : 18)

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มนี้เชื่อว่า ว่าจะมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายในปี พ.ศ. 2540 ถึงปลายทศวรรษจะเป็นสังคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก การอพยพย้ายถิ่น ไปทำงานและตั้งถิ่นฐานบริเวณ โรงงานอุตสาหกรรมจะมีมากขึ้น การวางงานจะเป็นชั้น อย่าง เกษชด โดยจะมีการแก่งแย่ง ในปัจจัยการผลิตและประกอบอาชีพ จำนวน เกษตรกร ผู้ไรที่ค้ำกันและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ จะเพิ่มมากขึ้น และจะมีการอพยพเราก เมือง โนลิกันระของแรงงานไร้ฝีมือ นานา เหลือมด้าและทงานไม่เป็เรร รมวะมีงมากขึ้น หังในทางกทหนายและทางปฏิบศ

กลุ่มเยาวชนที่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า เนื่องมาจากความกดดันในการดำรงชีพและความกดดันทางจิตใจ จะทำให้คนไทยต้องพึ่งตนเองและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นฐานให้ช่วยความสับสนและขุ่นข้องหมองใจทาง เห็นจากหลักทางศีลธรรมและ วิถีธรรม คุุณของทางวิถีระเบียบของสังคมจะถูกละเลย การดำเนินชีวิตในสังคมจะรีบร้อนรุนแรง ที่ผลประโยชน์เป็นใหญ่ มีความเห็นแก่ตัวสูง เกิดจิตใจเรวและขี้กแยงรุนแรง

3. ผลการวิจัย ปรากฏว่า กลุ่มเยาวชนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ครอบครัวไทยในอนาคตจะเป็นครอบครัว เล็ก สามีและภรรยาต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านมากขึ้นรายได้ของครอบครัวจะสูงขึ้น ความรักและความอบอุ่นในครอบครัวจะมีน้อยลง ความสัมพันธ์ในระหว่างเครือญาติจะมีความกระชับแน่นน้อยลง ซึ่งกลุ่มผู้วิจัยชาวเห็นว่าเป็นอนาคตภาพที่ไม่พึงประสงค์ เพราะเป็นการทำลายสถาบันครอบครัวของสังคมไทยตลอด แต่กลุ่มผู้วิจัยชาวก็ยัง เห็นว่ายังมีความเป็นไปได้สูง เพราะสถาบันสังคมที่เปลี่ยนไป และความบริบูรณ์ทาง เศรษฐกิจ

คำหับการยอมรับเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของสมาชิกในครอบครัวและสมาชิกในสังคมนั้น เป็น เรื่อง ที่ทางสังคม เห็นว่า เป็น เรื่อง ของวัฒนธรรมที่ดีควร จะได้รับการพัฒนาอย่าง เร่งด่วน และ เมาหนัก เป็นพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2529 : 7) สำหรับภายในปี พ.ศ. 2540 นี้ กลุ่มเยาวชนที่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการยอมรับเลี้ยงดูบุตรของคนไทยนั้น จะมีถึง 2 ลักษณะ หลักๆ นั่นคือ ความสละสลวยสวยงามทางวิถี ซึ่ง เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์และยึดหลักของ เภลคุณ ประสพการดี การรักผู้ด้อยและการพึ่งตนเองมากขึ้น

4. ประเวศ วะสี (2530 : 1) ได้ระบุว่า สังคมปัจจุบันประสบความขัดแย้งและความรุนแรงประเภทต่าง ๆ มากมาย เพราะการพึ่งพาพึ่งไม่ถูกต้องอันเป็นการพึ่งพาแบบไม่กลมกลืนระหว่างมิติต่าง ๆ เช่น ระหว่าง เศรษฐกิจกับจิตใจ และระหว่าง เมืองกับชนบท ส่วนธรรมชาติจะเป็นส่วนสำคัญที่ขาดหายไปในการพัฒนาสมัยใหม่ ในกาลเวลาที่ผ่านไป ได้เกิดความเอื้ออำนวยและผิดเพี้ยน ทั้งในทางหลักธรรมและวิถีปฏิบัติ จนสภาพธรรมหมดความสำคัญในสารัตถะสำหรับคนในปัจจุบัน การศึกษา

ใต้วรรณกรรมของศาสนธรรมและการศึกษาในแนวใจสังคมนิยมปัจจุบัน
อีกประการหนึ่ง มีความสำคัญในการที่จะชี้ให้เห็นว่าใจชุมชน เขาใจและสามารถเข้า
ติดกันรวมมาใช้ในการศึกษาไว้สำหรับสังคมได้

นอกจากนี้ ประเวศ วะสี (2530 : 106) ยังได้กล่าวไว้ในวง 100 ปี
ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ทิ้งพระพุทธรูปศาสนาหันไปจับแนวทางตะวันตก แต่ใจได้
เฉพาะส่วนที่เป็นวัตถุ เขาเป็นหลักการในการศึกษาประเทศอื่นประเทศจะมีวัตถุมากขึ้น
แต่ปรากฏความเสื่อมโทรมทั้งทางจิตใจ ชีวิตครอบครัว ชีวิตชุมชน เสรีเสรีของ
ชาวมวยทั้งหลายทั้งประเทศ วัฒนธรรมชุมชนอันเป็นระบบวิถีการสังคมทั้งทาง
เสรีเสรีและจิตใจแตกสลาย ชีวิตชุมชนระส่ำระสายเห็นความล้มเหลวของพ่อแม่ผู้ประ
ไปทางที่เป็นโทษอันร้ายแรงต่อสุขภาพจิต

ในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องให้ รัฐบาลทางในกาการศึกษา ส่งเสริม
และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529 ในหมวดที่ 3
ข้อ 3.3 กล่าวไว้ว่า "ในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมทุกระดับ ให้ถือว่าศาสนาธรรม
เป็นเหตุเกิดสำคัญของการประจักษ์ปฏิบัติและการดำเนินชีวิตของประชาชน เป็นเรื่อง
สำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ "

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มผู้วิจัยชาวไทย มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายใน
ปี พ.ศ. 2540 นี้ มีความเป็นไปได้มากที่จะมีการศึกษาศาสนาธรรมและคุณลักษณะธรรม
กันอย่างกว้างขวางโดยจะมีการเสาะหา และประยุกต์ศาสนาธรรมที่เข้ากับสภาพการ
ของสังคม เพื่อโน้มน้าวศาสนาใจเป็นทั้งทางจิตใจของประชาชน โดยผู้วิจัยชาวไทย
บางท่านได้เหตุผลว่า เป็นเพราะโรคภัยและการบีบคั้นทางสังคม จะทำให้คนไทยต้องหา
ที่พึ่ง หรือ ศาสนา มากขึ้น นอกจากนั้นยัง เห็นว่า ธรรมะจะมีความมรมาถอน และสามารถ
เป็นพลังของประชาชนได้ แต่ผู้วิจัยบางคนบางท่านเกรงว่า จะมีการปรารถนา
ในศาสนา เป็นเรื่องมือในทางไสยเวทย์

5. การศึกษา เป็นระบบหนึ่งที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงอย่าง เห็นด้วยแนบกับ ระบบสังคม เศรษฐกิจและการ เมืองของประเทศ การศึกษาได้ทำหน้าที่ถ่ายทอด ความรู้ที่เป็นสาระที่จะติดนูนกับคน ๆ ใดตรวจสอบถกเถียงกันไว้ เป็นมรดกทางวิชาการ และวัฒนธรรม ตลอดจนยังอบรมเมตตาจิตกับสังคม (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2528 ; 1) และเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า การศึกษา เป็น เครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนา คุณภาพของสมาชิกในสังคม รวมทั้งพัฒนากำลังคนและแรงงานซึ่ง เอื้อต่อการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ (เจอจันทร จงสถิตตอ 2528 : 3)

สำหรับบทบาทของการศึกษาในงานด้านวัฒนธรรมนั้น อาจพิจารณาได้ 3 ลักษณะ (เจอจันทร มณีเศษฐ์ ; 2529 ; 26) คือ

1. บทบาทในการอนุรักษ์ และถ่ายทอดวัฒนธรรม บทบาทของการศึกษา ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม จะประกอบด้วย การทำความเข้าใจกับประชาชน ในเหตุผลของการอนุรักษ์ การมองเห็นอุปสรรคและอันตรายต่อมรดกวัฒนธรรม การชี้แจงองค์ประกอบที่เกื้อกูลการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการดำเนินการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ในปัจจุบันบทบาทของการศึกษา ในการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม จะปรากฏเด่นชัดอยู่ในรูปการสอนวิชาหลัก วิชาเอก ภาษา ศาสนา และประวัติศาสตร์
2. บทบาทในการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม บทบาทสำคัญของการศึกษาในการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมที่ดำเนินการศึกษา ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น การจัดพิธีประเพณี การประกวด การเก็บขอมูลวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นต้น
3. บทบาทในการพัฒนาวัฒนธรรม คือการฝึกหัดให้คนรู้จัก เลือกและวินิจฉัยว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีและควรที่จะรับไว้ในสังคมไทยและสิ่งใดที่ควรที่จะแก้ไขปรับปรุงหรือรับไว้ไม่ได้ก็ออกไปในสังคม

จากบทบาทของการศึกษาในงานด้านวัฒนธรรม ทั้ง 3 ประการนี้ ดังนั้นใน แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไว้ คือ

"สง เสริมเยาวชนและประชาชนในค่านิยม ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมของชาติ โดยเฉพาะความสำนึกในวัฒนธรรมของชาติ โดยเฉพาะ ความสำนึกในความเป็นไทย นิยมไทย ประพฤติ ปฏิบัติตามแนวทางวัฒนธรรมไทย สง เสริมให้มีการอนุรักษ์ ทำนุบำรุง รักษา สง เสริมและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชาติ"

(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2529 : 34)

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มเยาวชนที่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายในปี พ.ศ. 2540 การจัดการศึกษาทุกระดับ ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน จะมีการ สอดแทรก เรื่องการอนุรักษ์สง เสริมและ เผยแพร่วัฒนธรรมที่งดงามของไทย รวมทั้ง ปลดฝังและสร้าง เสริมวิถีธรรมและคุณธรรมทางศาสนา แต่มีผู้ เยาวชนจำนวนหนึ่ง เป็นห่วงว่า การใ การศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรมนี้ เรานิยม "ครอบ" คุณธรรมที่แคบๆ เยาว นิยมการใ อย่างแบบกาย โนม้นำโดยไม่แท้จริง ใ ท้ายตัวอย่าง ทัค สิ่งแวดล้อมทัค และการใ ในกลุ่มหนึ่งมอง เด็ก เองตามระดับวุฒิภาวะ

6. บทบาทสำคัญของการศึกษาอีกประการหนึ่ง ที่ส่อให้เห็นทางการศึกษาทั้งใน และนอกโรงเรียน ควรจะทำให้เกิดเรื่องการปลดฝังและสร้าง เสริมค่านิยมที่งดงามใ แก่ เยาวชน โดย เริ่มจากหลักการหา ใ งานจะ เกิดความนิยมใ เรื่องใ เรื่องใ จากประสบการณ์ใ ใ ความใ จากการศึกษา ใ ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการที่ใ เป็น สำคัญใ การใ ประ เชนและสำนักนกรักรัมนกรใ ใ ประภาใ ใ คอใ นิยมใ เรื่องของ

1. การพึ่งตนเองขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบ
2. การประหยัดและออม
3. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎเกณฑ์
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. การใ ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายในปี พ.ศ. 2540 ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ จะมีการปลูกฝังและสร้างเสริมการปฏิบัติ ความถนัดพิเศษตาม 5 ประการ ขี้นอกจากยังจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและ สร้างเสริมถนัดพิเศษทั้งประเภททั้ง 5 ประการ ขี้นอย่างจริงจัง

7. ในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) กองกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับจัดสรรงบประมาณ จำนวน 27,042.5 ล้านบาท 31,120.9 ล้านบาท 32,783.8 ล้านบาท 33,375.8 ล้านบาท และ 34,094.8 ล้านบาท ในจำนวนนี้แบ่ง เบิกลงไปประมาณเพื่อการพัฒนา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม จำนวน 500.6 ล้านบาท 489.5 ล้านบาท 515.6 ล้านบาท 529.2 ล้านบาท และ 569.5 ล้านบาท ตามลำดับ ค่าครุภัณฑ์ในแผนพัฒนา การศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้กำหนด วงเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาศาสนาและศิลปวัฒนธรรม (เฉพาะ 3 กรม คือ กรมการศาสนา กรมศิลปากร และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ) ไว้ ร้อยละ 1.69 ของวง เงินค่าใช้จ่ายรวมของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ 2529 : 77) ซึ่ง เป็นจำนวนที่น้อยมาก

ผลจากการวิจัย ปรากฏว่า กลุ่มผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายในปีพ.ศ. 2540 รัฐบาลจะให้ความสนใจการอนุรักษ์ และประยุกต์ศิลปวัฒนธรรม เพิ่มขึ้น และจะจัดสรรงบประมาณ เพื่อการนี้เพิ่มขึ้น ซึ่ง ในระยะ เดิมมีเพียง เบิกลงมา หายากจน มีความเห็นตรงกันว่า รัฐบาลจัดสรรงบประมาณ เพื่องานวัฒนธรรมน้อยเกินไป และถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาค เอกชนมาบ้างแล้ว จะทำให้การดำเนินงานดำเนิน เป็นไปอย่างยากลำบาก

8. เทคโนโลยี เป็นสิ่ง ที่มนุษย์ ประดิษฐ์ขึ้นมา เมื่อแก่อุปกรณ์การดำรงชีวิต ประจำวัน วิทยาศาสตร์ เป็นระบบการ เรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยกรรมวิธีแบบวิทยาศาสตร์ และระบบความรู้ เทคโนโลยี เป็นของ ที่มีความแตกต่างกับ ธรรมชาติ การมีมนุษย์คนแรก ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ ทำให้การพัฒนา เทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็วและ สมองความต้องการของมนุษย์โลกมาก ในทุกวันนี้ มนุษย์จึงมีใจที่จะปฏิบัติ เสถียรภาพสำคัญของ

เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ในแผนการพัฒนาประเทศไทย จากสังคมที่ไม่ยอมรับเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ สังคมนั้นจะตกอยู่ในอันตรายอย่างใหญ่หลวง ประเทศไทยกำลังพัฒนาทุกประเทศ จำเป็นจะต้องรับเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่และวิทยาศาสตร์ใดเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของกันให้ได้ ตระรับ เทคโนโลยีสมัยใหม่และวิทยาศาสตร์เอาไว้ในวัฒนธรรมไทย เกี่ยวพันกับการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย จริงอยู่ที่ไทยควรระมัดระวังในวัฒนธรรมของไทยและรักษาสิ่งดีจากรากฐานของวัฒนธรรมไทย แต่ในขณะเดียวกันคนไทยจำเป็นต้องรู้จักปรับตัวและไม่รังเกียจที่จะเรียนรู้จากผู้อื่นหรือรับสิ่งที่ดีงามจากนอกสังคมไทย (เจดีย์ ชาติเอก 2529 : 35)

จากการวิจัยปรากฏว่า กลมยุ้ยเชื่อว่าชาติไทยเห็นข้อด้อยกันมาภายในปี พ.ศ. 2540 ความเจริญทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของประเทศไทย จะเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงนิยม ประเพณีและวัฒนธรรมจากต่างประเทศอย่างขาดสมดุล จนอาจจะมีการละทิ้งค่านิยม วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของไทยที่สืบทอดกันมา ซึ่งเรื่องนี้ เดี่ยวชาติไทยหนึ่งได้ให้ความคิดว่า การรับวัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่ใช่ของตะวันตกภายใน การจะรับวัฒนธรรมต่างชาติมานั้นต้อง เป็นสิ่งที่เขาก่อนเห็นฐานของสังคมไทยได้ เพียงแต่มี ข้อด้อยคอยแนะนำเยาวชนประชาชนให้เข้าใจและเกิดการเลือกสรรในสิ่งที่ดีงานั้น ๆ

๑. การวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมเป็นภารกิจต่อเนื่องกับการวางแผนนโยบายวัฒนธรรม และเป็นงานของรัฐโดย เฉพาะ ถึงแม้ว่าองค์กรภาคเอกชนจะได้ริเริ่ม เติบโตให้ เข้ามามีส่วนรวมในการวางแผน เป็นครั้งคราวก็ตาม แต่ความรับผิดชอบในการวางแผน ก็เป็นงานของรัฐ ซึ่งมองว่าการ ศึกษาวรรณคดีเป็นวิธีที่ดี (กบ สุวัจน์ทักสิริ 2529 : 41) ในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องให้ไปแนวทางในการรักษา ส่ง เสริมและพัฒนาวัฒนธรรมแห่งชาติ 2529 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529 นั้น กำหนดว่า การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมเพื่อ วัฒนธรรมเจริญก้าวหน้าอย่างมีสัมฤทธิ ผลควรส่งเสริมให้มีการวางแผนวัฒนธรรม ทั้ง เป็นแผนระยะยาว แผนระยะสั้น แผนระดับชาติ และแผนระดับท้องถิ่น เมื่อมีโยงกันอย่าง เป็นระบบ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการ

ประสานแผนและระดมทรัพยากรกำลังคนทรัพยากร เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมและ เน้นว่า
ในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมนั้น ไม่ควรคัดแยกเฉพาะการทำนุบำรุงรักษามรดก
วัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว การพัฒนาที่สมควรความเข้าใจ ความตระหนัก
ในทางของวัฒนธรรมมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมแก่
ยุคสมัย ก็เป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า
ภายในปี พ.ศ. 2540 จะมีแผนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ทั้งในแผนระยะยาว
แผนเฉพาะหน้า แผนระยะชาติ และระดับท้องถิ่น โดยมีโยงกันอย่างเป็นระบบ
โดยการพัฒนาวัฒนธรรมนั้น จะเน้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีประจำวัน โดยเฉพาะ
การทำงาน การประกอบอาชีพและการแก้ปัญหาต่าง ๆ นอกจากนั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
ยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่า จะมีการนำวิธีการทางอุตสาหกรรมและการกา
มาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมอย่างแพร่หลาย เช่น การพิมพ์หนังสือ การโฆษณา
บันทึกเสียง เป็นต้น ในประเด็นเกี่ยวกับวิธีการจัดการทางอุตสาหกรรมและการกา
มาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมนี้ มีผู้เห็นตรงกันว่า จะทำให้ประชาชนเกิดความ
เข้าใจใจ ชื่นชอบ เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของชาติได้ แต่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญยัง เห็นว่า
วิธีการจัดการทางอุตสาหกรรมและการกา มาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมนี้ เป็นสิ่งดี
พึงประสงค์ เพราะว่า เป็นวิธีการที่ประสิทธิภาพสูง ในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม
และในขณะที่ควรจะมีการหาทางป้องกันมิให้หอการค้าหรือกิจการอุตสาหกรรมนำเอา
ศิลปวัฒนธรรมของชาติไปแปร เปลี่ยนจนทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนใน
วัฒนธรรมได้ เป็นอันพึงควรระวังไว้

10. เห็นถึงแนวการบูรณาการระหว่างวัฒนธรรมกับด้านนา งานวัฒนธรรม
ส่วนใหญ่ตก เป็นภาระหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวคือ เป็นงานในความ
รับผิดชอบของกรมศิลปากรและกรมการศาสนา ประกอบด้วย เนื่องจากระยะเวลา
ที่ผ่านมาในระยะแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 4 นั้น
งานวัฒนธรรมไม่ค่อยได้รับความสนใจของทางพัฒนา จึงทำให้การดำเนินงานวัฒนธรรม
ในระยะนั้นเป็นลักษณะงานประจำ (สำนักงานและกรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สำหรับการศึกษาเป็นงานด้านวัฒนธรรมในปัจจุบันนี้ นั้น ได้มีประกาศ
สำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529 ระบุว่า องค์การของรัฐ มีหน้าที่
รับผิดชอบงานวัฒนธรรมของชาติโดยกรณีในระดักระทรวงคือ กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย และทบวงมหาวิทยาลัย ในระดักรมคือ
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมศิลปากร และกรมการศาสนา
ส่วนหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ นั้น ถือว่างานวัฒนธรรมเป็นหน้าที่โดยออกอีกส่วนหนึ่ง
โดยมีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน
กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติ
(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2528 : 5)

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่า ภายในปี
พ.ศ. 2540 นี้ มีความเป็นไปได้มากที่การบริหารงานวัฒนธรรมจะเป็น เอกภาค
มากขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ
หน่วยงานกลางด้านวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรืออาจจะมีการรวม
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกับงานวัฒนธรรม เช่น กรมการศาสนา กรมศิลปากร สำนักงาน
ส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติและอื่น ๆ เป็นกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่
กำหนดนโยบายวัฒนธรรมและดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนั้น นอกจากนี้กลุ่ม
ผู้เชี่ยวชาญยัง เห็นสอดคล้องกันว่าอาจจะ เป็นไปได้ที่รัฐบาลจะ เห็นความสำคัญของงาน
วัฒนธรรมโดยจะกำหนดให้คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับชาติ
มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ และมีกระทรวง
วัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนั้น

สำหรับ เรื่องการรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นกระทรวงวัฒนธรรมนี้ ได้มี
การเคลื่อนไหวอย่างคึกคักมาโดยตลอด โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2526 ได้มีการ
เสนอร่างพระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารบางส่วนองกระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็น
ของทบวงการศึกษาและวัฒนธรรม พ.ศ. .... โดยนายประสิทธิ์ ค่อนโพธิ์งาม
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สัจจิต งาม เทศ 2528 : 54)

ตามความเห็นของคณะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า การรวมหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง เป็นกระทรวงวัฒนธรรม นั้น เป็นสิ่งพึงประสงค์ เพราะจะทำให้การ
บริหารงานวัฒนธรรม เป็นไปอย่างมีเอกภาพ และ เอื้ออำนวยต่อการประสาน
ความร่วมมือของหน่วยงานราชการและหน่วยงานภาค เอกชนได้อย่างดี นอกจากนี้
ยังจะช่วยแก้ปัญหาซ้ำซ้อนของงานลดลงด้วย

11. หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดกระทรวง
วัฒนธรรม พ.ศ. 2522 ขึ้นแล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ. 2526 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2529 ขึ้น โดยกำหนดให้แต่ละอนุกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด
ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนงานด้านวัฒนธรรมระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับ
นโยบายหลักของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ นอกจากนี้ยังกำหนดให้
ศูนย์วัฒนธรรม เพื่อทำหน้าที่ศึกษาเกี่ยวกับและช่วยด้านวัฒนธรรม อนุรักษ์ ส่ง เสริม
และ เผยแพร่วัฒนธรรม ตลอดจนฝึกอบรมวิทยากรและบุคลากรด้านวัฒนธรรม โดย
ในแต่ละจังหวัดจะมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด อย่างน้อย 1 แห่ง และศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ
กระจายอยู่โดยทั่วไปซึ่งในการพิจารณาจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมมี ขั้นตอนทางการศึกษา
ที่มีความพร้อม ซึ่งปัจจุบันมีเพียงสิ้น 96 ศูนย์

ในแต่ละอนุกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดนั้น ประกอบด้วยคณะกรรมการจาก
บุคคลหลายฝ่าย ทั้งจากภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ เป็นวัตถุประสงค์
สาธารณะของแต่ละจังหวัด อันมีวัตถุประสงค์ดำเนินงานวัฒนธรรมของจังหวัดนั้น ๆ โดยมี
ศูนย์วัฒนธรรม เป็นปฏิบัติการและสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็น
ประสานงานและสนับสนุนการดำเนินงาน

จากผลการวิจัย ปรากฏว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า
การบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาค ภายใต้มิ พ.ศ. 2540 นั้น มีความเป็นไปได้
ที่จะยังใช้รูปแบบ เดียวกันกับปัจจุบัน หรือถ้าหากว่ามีการรวมหน่วยงาน เป็นกระทรวง
วัฒนธรรมก็จะมีวัฒนธรรมจังหวัด เป็นตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรมในจังหวัดนั้น ๆ

ซึ่งผู้เขี่ยวชาญทางด้านเห็นว่าการมีวัฒนธรรมจึงบังคับแยกออกจากหากนั้นจะทำให้
การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในจังหวัดโคค เกี่ยวและวากกำลัง ทั้งนี้เพราะโดย
ธรรมชาติการบริหารงานวัฒนธรรมนั้น เป็นงานที่ยังยาก เพราะต้อง เกี่ยวข้องกับ
สถาบันองค์การ และบุคคลหลายฝ่าย

นอกจากนี้ กลุ่มผู้เขี่ยวชาญยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเป็นไปได้
ที่ในระดับท้องถิ่นประชาชนจะมีการตั้งกลุ่มทางวัฒนธรรมขึ้น เช่น กลุ่มแม่บ้าน
กลุ่มเยาวชน เพื่อทำงานและปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งความคิดเห็น
ของกลุ่มผู้เขี่ยวชาญในประเด็น มีความเป็นไปได้สูงมาก ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันนี้
หน่วยงานทั้งภาครัฐและ เอกชนให้ความสำคัญในเรื่องนี้อย่างยิ่ง โดยเฉพาะกรม
การปกครองนั้น เห็นว่า บทบาทในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมนั้น เป็นหน้าที่ของ
ทุกคน โดยเฉพาะหน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน
(ฉลอง กัลยาณมิตร 2525 : 23) ประกอบกับรัฐบาลปัจจุบันถือ เป็นนโยบายที่จะให้
ประชาชนในท้องถิ่น รวมกลุ่มกัน เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเองและชุมชน สนับสนุนการ
ระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการศึกษานอกโรงเรียนของกองทุนพัฒนาต่าง ๆ (สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2530 : 2)

12. ในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องวิธิการแนวทางในการรักษา
ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529 นั้น
ระบุว่า การดำเนินงานวัฒนธรรม เป็นภาระหน้าที่ของ ประชาชนทุกคน รวมทั้งองค์กร
ของรัฐและองค์กรของ เอกชน โดยระบุต่อไปว่า องค์กรของ เอกชนที่มุ่งหาที่รับผิดชอบ
งานของชาติ คือ มูลนิธิ สมาคม ศาสนสถาน และบริษัททางานทั้งหลาย ซึ่งองค์กร
ของ เอกชนเหล่านี้ควรมีโอกาสให้ความร่วมมือสนับสนุนงานวัฒนธรรมตามกำลัง
ความสามารถ

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มผู้เขี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายใน
ปี พ.ศ. 2540 นี้ การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาตินั้น จะเน้นการนำไปสู่
ประชาชนเป็นหลัก โดยรัฐบาลจะเร่ง เร้าให้ประชาชนเห็นประโยชน์และความสำคัญ

ของงานวัฒนธรรม โดยจะกระตุ้นให้ประชาชนมีของกิน ของใช้และศึกษาวัฒนธรรม
 ของตนเอง และบรรพบุรุษ เพื่อจะใคร่ และ เกิดความภาคภูมิใจและห่วงแหนวัฒนธรรม
 ของตนเอง ซึ่ง เป็นสิ่ง ที่พึง ประสงค์แก่มวล เยาวชนทุกคน ทั้ง ชาย หญิง เกวรา ถ้า
 ปล่อยให้ประชาชนนึกและทำกัน เองนั้น อาจจะไม่ใคร่เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
 ดังนั้น รัฐบาลอาจจะวางแนวทางที่ เหมาะสมไว้ โดยให้ เยาวชนทุกคน เห็น
 สอดคล้องกันว่า การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมนี้ จะไม่ทางสำเร็จได้เลย ถ้าหาก
 ประชาชนไม่สนใจให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง จึงจำเป็นต้อง เร่ง เร้าให้ประชาชน
 เห็นความสำคัญ และมีส่วนร่วมในมากที่สุด

ผลการวิจัยยังปรากฏว่า กลุ่ม เยาวชนชายยัง เห็นสอดคล้องกันว่า การ
 จัดตั้งองค์การทางวัฒนธรรม เช่น สโมสร มอนิเตอร์ และอื่น ๆ เป็นสาระ เป็นการดี
 นอกจากนั้น กลุ่ม เยาวชนชายยัง เห็นว่ามีความเป็นไป ได้มากที่หน่วยงานและองค์กร
 ภาค เอกชนจะให้ความร่วมมือกับรัฐบาล ในการ รักษาวัฒนธรรมที่งดงามของ ภาคใต้
 นอกจากนั้นวัดและศาสนสถานจะเป็นสถานที่ที่นิยมพบหา กิจทางวัฒนธรรม โดยจะ
 เป็นศูนย์กลางการยึดถือและ เป็นหลักยึดถือ ในการ ดำเนินชีวิตของคนไทย

กลุ่ม เยาวชนชายยัง มีความเห็นสอดคล้องกันว่า สื่อมวลชน ทั้ง หนังสือพิมพ์
 และวิทยุ โทรทัศน์ จะมีความสำคัญต่อการรณรงค์ ส่ง เสริมและ เผยแพร่วัฒนธรรม
 ที่ดีงามของไทย โดยการ ส่งเสริมผลงานและบทเพลงเพราะไพเราะที่ เกิดประโยชน์มากขึ้น
 โดยกลุ่ม เยาวชนชาย เห็นว่า เป็นสิ่ง ที่พึง ประสงค์ และมีความเป็นไป ได้สูงมาก ทั้งนี้
 อาจจะ เห็นได้จากในปัจจุบันหนังสือพิมพ์ เกือบทุกฉบับจะมีต้นที่สำหรับ การ เสนอข่าวสาร
 ทางการศึกษา ศิลปะ สังคมและวัฒนธรรม และยังมีการ เสนอบทความที่ เกี่ยวข้องกับ
 เรื่องของวัฒนธรรมและการ ดำเนินงานวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นการ
 จัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่จะมีการ เสนอรายการ ที่ เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมด้วย

นอกจากนั้น ผลการวิจัยยังปรากฏว่า จะมีการยกย่อง เชิดชูและประกาศ
 เกียรติคุณบุคคลและองค์กร ที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่ง ที่พึง ประสงค์
 และจะ เห็นว่า ในปัจจุบันนี้ก็มีหน่วยงานทั้ง ภาครัฐและ เอกชน เชิดชูและประกาศ
 เกียรติคุณบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมแล้ว เป็นประจำและต่อเนื่อง

เช่น คนไทยตัวอย่างของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย โครงการฝึกเป็น
แห่งชาติและโครงการประกาศ เกียรติคุณสมาคมและมูลนิธิ เกียรติของสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นต้น

13. ทรัพย์สินของคนนั้นย่อมมีผลต่อการกระทำและการปฏิบัติของเขา
อย่างสำคัญ ดังนั้น รัฐบาลของนานาประเทศจึง เพียรพยายามที่จะสร้างภาพพจน์
ที่ดีแก่ตนเองทั้งในภายในและภายนอกประเทศ โดยเริ่มจากการทูตที่ไป
ในทางดี หลีกเลี่ยง แสวงหาหนทางส่งเสริมความบริสุทธิ์และความเข้าใจโดยการ
สร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับภายนอก ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ซึ่งอาจถือว่าเป็น
สิ่งกราบทางความดีมีโครงการทางด้านการประชาสัมพันธ์ การโฆษณาชวนเชื่อ
และความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม เป็นสาระสำคัญ ซึ่งในทางการ เมือง ถือว่า เป็น
เครื่องมีของรัฐทาง จิตวิทยา (สุนทร นิยมฤกษ์ 2524 : 169)

หลายประเทศได้ดำเนินการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอย่าง
เป็นทางการกับประเทศอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนทัศนะที่จำเป็น
การแลกเปลี่ยนทาง ความคิดและข่าวสาร การจัดตั้งสถาบัน ส่งเสริมส่งเสริมความ
สัมพันธ์ไปในทางดี ตลอดจนการส่งเสริมให้มีภาสพจนต์ระหว่างประชาชนของ
ประเทศที่เกี่ยวข้อง โครงการทางวัฒนธรรมโดยทั่วไป ได้แก่ การแลกเปลี่ยน
นักศึกษา อาจารย์ จิตรกร นามศิลปิน คนตรี นักกีฬา ตลอดจนความร่วมมือทาง
วิทยาการต่าง ๆ เป็นต้น

รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและแลกเปลี่ยน
วัฒนธรรมกับต่างประเทศ เป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จาก ปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498
จนถึงปี พ.ศ. 2528 ประเทศไทยได้มีการติดต่อทางวัฒนธรรมกับต่างประเทศ
จนถึงขั้นจัดทำเป็นความตกลงทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศแล้วจำนวน 13 ฉบับ
เรียงตามลำดับดังนี้ คือ ญี่ปุ่น คู่มือเซีย ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ สมาคมอาเซียน
อียิปต์ อิหร่าน อินโดนีเซีย ฝรั่งเศส บังกลาเทศ ศรีลังกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน
และโปรตุเกส แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ประเทศไทยจะมีกิจกรรมการติดต่อ
แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมเฉพาะกับประเทศที่ลงนามในความตกลงทางวัฒนธรรม
ควย เท่านั้น ในทางตรงกันข้าม กิจกรรมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนกับประเทศอื่น ๆ
ที่มีได้เป็นภาพถึงความตกลงควย (จักรี ศรีวิริยะ 2529 ; 47)

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่ดึงให้มาจากประเทศต่าง ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง โดยเฉพาะในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2527 - 2528 ได้มีหลายประเทศพยายามติดต่อขอแลกเปลี่ยนนักวัฒนธรรมกับประเทศไทย เช่น โปแลนด์ ฮังการี ไนจีเรีย ภูฏาน ยูโกสลาเวีย เป็นต้น ประเด็นที่น่าสนใจคือประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่เคยมีความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับประเทศไทยมากน้อยเลย หรือหากมีก็อยู่ในระดับที่น้อยมาก (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ 2528)

ควย เคนนิง เป็นนักนิเวศวิทยา ประเทศ เหล่านี้จะมีวัฒนธรรมมาเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่ความสัมพันธ์ทางอื่น ๆ ไครหรือไม่ คงจะเป็นไปไม่ได้ที่ในอนาคตอันใกล้โครงการติดต่อแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมจะกลองนี้การขยายกว้างออกไปและสัมพันธ์ชอนมากขึ้น

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายในปี ค.ศ. 2540 นี้ วัฒนธรรมจะกลายเป็นเครื่องมือในทางการเมืองระหว่างประเทศ เป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จะมีการแลกเปลี่ยนและรวมมือของวัฒนธรรมกันมากขึ้น ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี โดยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนี้จะดำเนินการหลายรูปแบบ ในรูปของทัศนศึกษา วัฒนธรรม การกีฬา คณะนาฏศิลป์ และอื่น ๆ และจะเน้นเยาวชนเป็นหลัก ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีประสงก์ในอนาคต

ขอเสนอแนะ

1. ขอเสนอแนะ เกี่ยวกับทาง เล็กๆ น้อยๆ สำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมภายในปี ค.ศ. 2540

1.1 การอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว การไปการศึกษา สำหรับเยาวชนเห็นว่าเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมการสร้างคนสำหรับสังคมในอนาคต เพราะเด็กเริ่มมีอนาคตของชาติในวันนั้น ดังนั้นการจะสร้างชาติในอนาคตได้เห็นไป ในทางที่ตองการนั้น ต้อง เริ่มจากการเลี้ยงดู การปลูกฝังและ

ให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนเป็นสิ่งพึงประสงค์ของกรม นอกจากนั้นกรมจะมีการศึกษา และหาแนวทางใดใดไว้ในอนาคตนั้น เราต้องการให้ภาคีบ้านเมืองมีส่วนเช่นไร ของการคนอย่างไรในสังคม แล้วจึงหาทางสร้างเยาวชนของชาติให้สอดคล้องและ เป็นไปความต้องการนั้น

1.2 จากผลการวิจัยปรากฏว่า สังคมไทยในอนาคตนั้นจะต้อง เป็น สังคมอุตสาหกรรม รวมเพื่อการส่งออก และในขณะเดียวกันประชาชนส่วนใหญ่ยังคงต้อง ประกอบอาชีพทางภาคเกษตรกรรมอยู่จำนวนหนึ่ง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง มีการศึกษาและ เตรียมคนให้พร้อมสำหรับการดำรงชีพในสังคมเกษตรกรรมและสังคม อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนั้น เริ่มตั้งแต่การ เตรียมคน สำหรับอาชีพและการงาน ใหม่ๆ ที่อาจจะยังไม่คุ้นเคยกับคนไทย เช่น การจัดการ การบริหาร งาน เทคนิค เป็นต้น การ เตรียมคนให้พร้อมสำหรับการค้าขายทั่วโลกในเชิงสหพหุทางไกลจากชาติหนึ่งของ สังคมเองแก้ปัญหาและตัดสินใจด้วยตนเอง ต้องตัดสินใจอย่างรวดเร็วและชัดเจน รุนแรง ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะต้องฝึกฝนหรือ เตรียมการให้ความรู้ทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมต่าง ๆ

1.3 เนื่องจากในอนาคตภาวะการบีบคั้นทาง เศรษฐกิจและสังคม จะทำให้การดำเนินชีวิต เป็นลักษณะทางคนต่าง อยู่ ทำให้แต่ละบุคคลไม่สนใจลักษณะ ชีวิตการงานและความเป็นอยู่ของผู้อื่น ทำให้สังคมไม่มั่นคงรวมกัน เนื้อเดียวกัน ควบแบบอย่างเดียวกับโกสไนท์ ดังนั้น การสร้างค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย หรือสิ่ง ที่เป็นเอกลักษณ์ในสังคมไทย เพื่อจะให้คนไทยในสังคมโลก เป็นเครื่องมือในการอยู่ร่วมกัน ใดในสังคม จึง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ จึง เป็นหน้าที่ของ องค์การที่รับผิดชอบ งานวัฒนธรรม จะต้องศึกษาและหาจุดรวมบีบ ใดใดและหาทางที่จะปลูกฝัง สร้าง เสริมให้คนไทยได้ถือ เป็นแบบอย่างการประพฤติ ปฏิบัติร่วมกันไปอย่างกลมกลืน และเหมาะสมไว้ได้กับสภาพการของสังคมไทยขณะนี้ ๆ

1.4 นายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ โดยบรรยายพิเศษ เรื่องนโยบายของ ภาครัฐบาลด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เมื่อวันที่ 2531 ต่อที่ประชุม สภามันธุรกิจที่เกี่ยวข้องของกัมมีการท่องเที่ยวต่าง ๆ ณ โรงแรมดุสิตธานี เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2531 มีสาระสำคัญตอนหนึ่งว่า " เนื้อหาแห่งความสำ เร็จด้านการท่องเที่ยวมาจาก

สิ่งที่ตกตัวคนไทยมาแต่ เกิดณวาทกับสิ่ง ทุบ รบรูฐ โกล่ถึงสนไว้ ให้ออกความเป็นผู้
อุปนิสัยใจคออ่อนหวานอ่อนนอบ นพนาล ลมทะเลไม้ และประ เหว่อัจฉรธรรมวัน
ที่งามของภาคไทย ตั้งน้ตองอีว่า เรามองสิ่ง ทศศกแล้ว ซึ่งถาชาคสิ่ง คงามเหล่าน
ไปเสียแล้ว ไนาจะลงทนลง บรง หรือ ประชาสัมพันธ์กันขนาดไหนก็ยากที่จะบรรดู
ยลสำเร้งใจ" ซึ่งจากข้อความนี้จะเห็นว่า การอนุรักษ์ สิ่ง เสริม แยกพร และ
สัชนาวัฒนธรรม อันเป็นสิ่งสำคัญในการแสดง ออกถึงความ เป็นไทยอย่าง เคนรัก
วัฒนธรรมและประ เหว่อเทมความสวยงาม อุปนิสัยใจ เพื่อ เผอแม่ โอบอ้อมอารีและ
มีน้ำใจของคนไทย จะตอง ไครับการรักษาไว้อย่าง เสนี้ยวแน่น ตลอดวงสิ่ง เสริม
แยกพรใจ เป็นที่รักและ เข่าใจของบุคคลทั่วไป นอกจากนั้นยังตอง ตาทางพัฒนา
สิ่งทาง ๆ เหล่านี้ให้ เหมาะสมและไร ไรกับสังคมและยอมรับของคนไทยโดยทั่วไป

1.5 ในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมก็ มักจะมองกันแต่ใน
เรื่องของการอนุรักษ์ เพียงด้านเดียว วัฒนธรรมมี คที่ เคยไรหรือมีมาแต่โบราณเช่น
การจะอนุรักษ์ไว้ทั้งหมดนั้น เป็นการเป็นธรรมชาคของวัฒนธรรมที่สามารถ เปลี่ยนแปลง
ไคตามสภาพสังคมที่ เหมาะสม ดังนั้นการ ดำ เนินงานด้านวัฒนธรรมจึงจำ เป็นตอง
กำ เนิดการไหลรยกระบวนการ คือ เริ่มจากการศึกษาใน เขาใจวัฒนธรรมนั้น ๆ
แล้วพิจารณาว่า วัฒนธรรมใดที่หมคหนาที่หมคความค่า เป็น และไม่เหมาะสมกับ
สภาพสังคมปัจจุบันก็อนุรักษ์หรือ เก็บไว้ หลกหลานใดรักใจไค เขาใจและศึกษากัน
วัฒนธรรมใดที่ เป็นสิ่ง ค้างและยัง สามารถ ไรไคกับสังคมปัจจุบันก็กำ เนิดการสง เสริม
และ แยกพรใจ เป็นที่ เขาใจและยอมรับกับทุกคนได้ นอกจากนั้นตองพิจารณาว่า
วัฒนธรรมใด ที่ควร จะไครับการพัฒนา ใสสามารถ ไรไคกับสภาพสังคมปัจจุบัน ก็ควร
จะไครับการวิจัยและพัฒนาศึกษาค้นคว้าต่อไป ดังนั้นการดำ เนินงานด้านวัฒนธรรม
ถาหวังผลในทาง ปฏิบัติแล้วจะตอง ทำไครยทั้งกระบวนการดังกล่าว ส่วนจะทำไค
ขั้นตอนใด คมากกว่าขนาดไหนเนั้น เป็นสิ่ง ที่จะตอง มีจรรยา เฉพาะ เร่งต่อไป

1.6 การปลูกฝังและสร้าง เสริมค่านิยมที่พึง ประสงค์รวมกันของสังคม
โดย เฉพาะค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการนั้น เป็น เรื่อง ต่ตอง ทำควยความ ง่ายกาย
เช่น เกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมและคฤธรรมทางศาสนา ก็ตอง ไม "ครอบ"

จึง เติมนัก เยาวชนและประชาชน แลกองค์ วิชาการ โอบอ้อม ใ้เห็นประโยชน์ของ การ ประพฤติปฏิบัติงานตามแบบพหุฐาน 5 ประการ นี้ โดยในบังคับให้ควยท้วอย่างที่ดี สิ่งแวดล้อมและการคิดวิเคราะห์ของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้น การยกย่องบุคคลเป็น ท้วอย่างที่ดีของสังคมจึงจำ เป็นต้อง ทำอย่างกว้างขวางและ เผยแพร่ประวัคและ ฤคความถันน ๆ ในท้วลิ่ง เพื่อจะโลทรามและใช้ เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตกัน อย่างกว้างขวาง

1.7 การพิจารณาจากงบประมาณตามแผนพัฒนาการศึกษา

ค่าสนาและสื่อพัฒนาธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ จะ เห็นว่า งบประมาณแผนการ ค่าสนาและสื่อพัฒนาธรรมมี เพียงร้อยละ 1.67 ซึ่ง เป็นจำนวนที่น้อยมาก และ เมื่อ เทียบกับงบประมาณของ ทง ประเทศแล้ว จะมีจำนวนเพียง เล็กน้อย เท่านั้น ทง ๆ ที่ งานคานวณธรรมนี้ เป็นงานสำคัญตามนิยรัฐธรรมนุแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2522 ระบู้ว่า "รัฐส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ" (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง นโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2524) ดังนั้นการดำเนินงานคานวณธรรมจะ ใ้ได้โดยลยอย่างจริงจัง จึง สมควรที่รัฐจะหันมาสนใจอย่างจริงจัง และ เพิ่มงบประมาณเพื่อการนี้มากขึ้น หรือ อาจจะใช้วิธีการอื่นในการ เพิ่มงบประมาณ เช่น การ เก็บภาษีพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยว ที่มาบริโภควัฒนธรรมที่งดงามของไทย นอกจากนี้ รัฐจะกองทาทางให้เจ้าของ วัฒนธรรม! แต่ละท้องถิ่นสามารถมีราย โกจากการขายวัฒนธรรมของตนเอง เช่น การเก็บค่าเข้าชม การไล้ชวนแบ่งจากบริษัทนำเที่ยว การผลคของพระลค เป็นต้น

1.8 ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการดำเนินงานคานวณธรรม

คือการต้องถกรหรับปีคชอบ และดำเนินงานคานวณธรรมมีกระจัดกระจายอยทงใน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรง สำนักนายกรัฐมนตรีและหน่วยงาน ภาค เอกชนอื่น ๆ และถ้าพิจารณาในกระทรวงศึกษาธิการ ก็ยังมีหน่วยงานที่ รับผิดชอบระคิกรม 3 กรม คือ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมศิลปากร และกรมการศาสนา จึงทำให้การดำเนินงานคานวณธรรมไม่ เป็น เอกภาพ คางกันคางคิกและท้วความที่เห็นวาลก ขาดการประสานงานกันเท่าที่ควร

ถึง นี้เป็นงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานกึ่งราชการและ
 ภารกิจหลักในเรื่องของการกำหนดนโยบาย วางแผน ส่งเสริม ประสานงาน
 และติดตามการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของทั้งประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือนหน่วย
 เหนือการดำเนินงานวัฒนธรรม จะต้องสอดคล้องกับตามหน้าที่อันอย่างจริงจัง และโดยค
 อยางที่เห็นชัดเป็นที่ยอมรับ เป็นการนำในการกำหนดนโยบายวางแผน และ
 ประสานการดำเนินงาน สรรง เอกอภินิหารดำเนินงานที่สามารถดำเนินงาน
 ไปในทิศทาง เดียวกันและสอดคล้องกับความตองการของชาติได้

นอกจากนี้การรวมหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมมีโดย
 ไปในหน่วยงานเดียวกัน โดยอาจจะตั้ง เป็นทบวง หรือกระทรวงขึ้นมาใหม่ เพื่อ
 ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะ ก็จะเป็นประโยชน์มากขึ้น

1.9 การใช้ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานในความสัมพันธ์
 ระหว่าง ประเทศ เพื่อ เป็น เครื่องมือนำไปสู่ความสัมพันธ์กับอื่น ๆ มีข้ออ้าง เดควา
 ประเทศ เล็ก ๆ โดยเฉพาะประเทศในโลกที่สามารถรวมทั้ง ประเทศไทยนั้น ในการ
 ดำเนินความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม มักจะเป็นไปในทางรับมากกว่า (สุนทร นิยมชาติ
 2524 : 166) ถึงแม้ว่าสมมติว่าเราเห็นว่าที่ เกี่ยวข้องจะพิจารณาความรอบคอบ
 ถึงผลดี ผลเสีย และข้อควรระวังที่จะเกิดตามมา ทั้ง เรื่องนี้เคยมีอัตราหรือ จากกรณี
 ของสหภาพโซเวียตที่เสนอโครงการในลักษณะต่าง ๆ กัน ภาไทยได้พิจารณา
 เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะออกมาในรูปแบบของการยกเลิกเปลี่ยนทางตามคำขอ เย้าวชน
 และกีฬา นอกจากนี้ยังมีการติดต่อโดยตรงกับบรรดา เย้าวชนของไทยในรูปของการ
 ไปพบการศึกษาไป เรียนสหภาพโซเวียตซึ่งที่เราได้เคยทราบข่าวกันมาอย่างแล้ว นั้น

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศทั้ง ในการ เมือง
 เศรษฐกิจ การทหารและอื่น ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลที่ต้องการ
 การ เรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกันของประเทศนั้น ๆ เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการ
 มีผู้วัฒนธรรมของไทยประจำประเทศต่าง ๆ จึง เป็น เรื่องที่รัฐบาลควรจะให้ความสนใจ
 ความสำคัญและดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยอาจจะเริ่มทดลองไปบาง ประเทศ

เมื่อ เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป หรือรัฐบาลอาจจะกำหนดเป็นนโยบาย
มอบหมายให้สถานเอกอัครราชทูตในประเทศต่าง ๆ ดำเนินการในเรื่องนี้เห็น
ดีเถิดก็ไป

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาอนาคต

2.1 เนื่องจากสังคมปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทุก ๆ ด้าน
สังคมย่อยหลายจึงต้องปรับตัวอย่างเหมาะสมตามไปด้วย และแน่นอน ความสับสน
วุ่นวายและปัญหาต่างประการจะบังเกิดขึ้นในปริมาณที่แก้ไขได้โดยยาก ดังนั้น
การศึกษา เมื่อเตรียมการสำหรับอนาคต จึง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง มิเช่นนั้นบางคน
อาจจะเกิดอาการ "ช็อก" ดังที่ อัลวิน ทอเฟอร์ (Alvin Tofler) นักเขียน
และนักอนาคตนิยมที่มีชื่อเรียกว่า "Future Shock" ซึ่งสมมุติอย่างหนึ่งที่
จะต้องมีการศึกษา เมื่อเตรียมการสำหรับอนาคตในเรื่องต่าง ๆ ในเมืองไทยอย่าง
กว้างขวางและจริงจัง